

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

კვარაცხელია გუჩა შალვას ასული

კვარაცხელია გუჩა შალვას ასული (დ. 2. X. 1940, თბილისი), ენათმეცნიერი. საქართველ. მეცნ. ეროვნ. აკადემიის აკადემიკოსი (2013). ფილოლ. მეცნ. დოქტორი (1986), პროფესორი (1988). 1963 დაამთავრა თსუ-ის ფილოლ. ფაკ-ტის ქართველურ ენათა განყბა. იყო თსუ-ის ზოგადი ენათმეცნ. კათედრის პროფესორი, ს.-ს. ორბელიანის სახ. პედ. ინ-ტის ქართ. ენის კათედრის გამგე (1984-94), განათლების მინისტრი (1992), არაქართველთათვის ქართ. ენის სწავლების სამეცნ. ლაბორატორიის დამაარსებელი და ხელმძღვანელი (1993-94), ენათმეცნ. ინ-ტის დირექტორი (1993-2006); საქართველ. პრეზიდენტთან არსებული სახელმწ. ენის სახელმწ. კომისიის თავ-რის მოადგილე (1995-2005); არის არნ. ჩიქობავას სახ. ენათმეცნ. ინ-ტის ზოგადი ენათმეცნიერების განყბის ხელმძღვანელი და საქართველ. მეცნ. აკად. ენის, ლიტ-რისა და ხელოვნების განყბის აკადემიკოს-მდივანი.

კ. იკვლევს ზოგადი ენათმეცნიერების, ტექსტის ლინგვისტიკის, ქართ. ენის სტრუქტურისა და პრაგმატიკის საკითხებს. მისმა გამოკვლევებმა ქართ. სალიტ. ენის ისეთი ფუნქციური ქვესისტემების შესახებ, როგორცაა სამეცნ., საგაზეთო-პუბლიც., ოფიციალურსაქმიანი და მხატვრული სტილი, საფუძველი ჩაუყარა საქართველოში ფუნქციური სტილისტიკის შექმნას. იგი ავტორია ნაშრომებისა ენათმეცნ. თეორიასა და ისტორიაში, მათ. ლინგვისტიკისა და ენის სტატისტ. მეთოდებით კვლევის სფეროში. მან შეისწავლა და დაადგინა პრალის სკოლის ლინგვისტიკური კონცეფციის გენეზისური კავშირი "ოპოიაზის" თეორიულ დებულებებთან. იკვლევს აგრეთვე ქართ. ენის კომპიუტერიზაციისა და ენის ფორმალიზაციის პრობლემებს.

კ. ეწევა აქტიურ ლიტ. მოღვაწეობას. გამოქვეყნებული აქვს ლექსებისა და პოემების კრებულები: „საით მიემართება დრო“ (1981); „უფრო მაღლა ცა“ (1987), „მართალთა და უღმრთოთა გზები“ (2000), „ათინათები“ (2015) და სხვ. ასევე გატაცებულია მხატვრობით. 2010 თბილისის გალა-გალერეასა და 2015 ზ. წერეთლის თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმში გაიმართა მისი პერსონალური გამოფენა. წიგნად გამოიცა გრაფ. ნამუშევრები (60 რეპროდუქცია, 2015).

კ. დაჯილდოებულია საქართვე. საპატრიარქოს სიგელით „ქართველი ერის წინაშე განეული დიდი ღვაწლისა და მეცნიერებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისათვის“ (2007), ა. შანიძის პრემიით ენციკლოპედია „ქართული ენის“ რედაქტორობისათვის (2011; ი. ქობლავასთან ერთად); საქართვე. მეცნ. ეროვნ. აკადემიის საპატიო სიგელით (2014); საქართვე. ქალთა საბჭოსა (2015) და ივ. ჯავახიშვილის (2017) მედლებით.

თხზ.: მხატვრული მეტყველების შესწავლის საკითხები პრალის სკოლასა და „ოპოიაზში“, კრ.: თანამედროვე ზოგადი და მათემატიკური ენათმეცნიერების საკითხები, III, თბ., 1972; ქართული ენის ფუნქციური სტილისტიკა, თბ., 1990; მხატვრული ენის შესწავლის ლინგვისტური ასპექტები, თბ., 1995; მეტყველების კულტურა, ნორმა და ნორმალიზაცია, «ქართული ენა და ლიტერატურა არაქართულენოვან სკოლებში», 1998, №2; ენობრივი თვითშეგნება და სალიტერატურო ნორმა როგორც ღირებულება, კრ.: ვ. თოფურია – 100, თბ., 2001; ტექსტურ გადაძახილთა მრავალფეროვნება, «ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები», წგ. 14, თბ., 2014; ანას მსოფლშეგრძნება – უმდიდრესი მემკვიდრეობა, თბ., 2014.
